

VEČERNÍ PÍSNĚ:
ADAM PLACHETKA
A DAVID ŠVEC /
EVENING SONGS:
ADAM PLACHETKA
AND DAVID ŠVEC

Účinkující / Performers

Adam Plachetka – basbaryton / bass-baritone

David Švec – klavír / piano

9.11. 2024

19 h, Mahenovo divadlo /
7 pm, Mahen Theatre

Program

Bedřich Smetana

Večerní písně

(celý cyklus; na slova Vítězslava Háška)

Kdo v zlaté struny zahrát zná

Nekamenujte proroky

Mně zdálo se

Hej, jaká radost v kole

Ze svých písní trůn Ti udělám

Antonín Dvořák

Noční cestou

(z klavírního cyklu Poetické nálady, op. 85)

Večerní písně, op. 3, 9, 31

(celý cyklus na slova Vítězslava Háška;

v nové edici vydavatelství Bärenreiter, 2024)

(op. 3)

Ty hvězdičky tam na nebi

Mně zdálo se

Já jsem ten rytíř

Když bůh byl nejvíc rozkochán

(bez op. čísla)

Tak jak ten měsíc (z fragmentu dokořponoval J. Krček)

(op. 9)

Umlklo stromů šumění

Přilítlo jaro zdaleka

(op. 31)

Když jsem se díval do nebe

Vy malí, drobní ptáčkové

Jsem jako lípa kořatá

Vy všichni, kdo jste stínění

Ten ptáček

Přestávka

Josef Suk

Noc byla krásná

(ze sešitu Tři písně na slova Vítězslava Háška)

Zdeněk Fibich

Patero písní z Večerních písní, op. 5

(celý cyklus; na slova Vítězslava Háška)

Umlklo stromů šumění

Na nebi plno hvězdiček

Ty dívko zvláště líbezná

Tvé oko krásné jezero

Přilítlo jaro zdaleka

Leoš Janáček

Po zarostlém chodníčku

(výběr; v nové edici Jiřího Zahrádky, G. Henle Verlag 2022)

Naše večery (1. řada, č. 1)

Più mosso (původně zkomponováno v 1. řadě, nepublikováno)

Allegro (původně zkomponováno v 1. řadě, nepublikováno)

Antonín Dvořák

Cigánské melodie, op. 55

Má píseň zas mi láskou zní

Aj! Kterak trojhranec můj

A les je tichý kolem kol

Když mne stará matka

Struna naladěná

Široké rukávy

Dejte klec jestřábu

Součástí koncertu bude slavnostní křest CD.

Bedřich Smetana

Evening Songs

(complete cycle set to words by Vítězslav Hálek)

He Who Can Play the Golden Strings

Do Not Stone the Prophets

I Once Dreamed

Oh, What Joy When Dancing

I'll Build You a Throne from My Songs

Antonín Dvořák

Night Journey

(from the piano cycle Poetic Tone Pictures, Op. 85)

Evening Songs, Op. 3, 9, 31

(complete cycle set to words by Vítězslav Hálek;
in a new edition published by Bärenreiter, 2024)

(Op. 3)

The Stars That Twinkle in The Sky

I Dreamed Last Night

I Am the Fairy-tale Knight

When God Was In a Happy Mood

(without opus number)

Like the Moon

(Op. 9)

The Soughing of the Trees Has Ceased

The Spring Came Flying from Afar

(Op. 31)

Visions of Heaven I Fondly Paint

This I Would Ask Each Tiny Bird

Like a Linden Tree I Am

All Ye That Labour, Come to Me

All Through the Night a Bird Will Sing

Intermission

Josef Suk

The Night Was Beautiful

(from Three Songs Set to Words by Vítězslav Hálek)

Zdeněk Fibich

Five songs from Evening Songs, Op. 5

(complete cycle; set to words by Vítězslav Hálek)

The Rustling of the Trees Fell Silent

In a Sky Full of Stars

You Special Lovely Girl

Your Eye Is a Beautiful Lake

Spring Has Come from Afar

Leoš Janáček

On an Overgrown Path (selection;

in the new edition by Jiří Zahrádka, G. Henle Verlag 2022)

Our Evenings (series 1, no. 1)

Più Mosso (originally composed in series 1, unpublished)

Allegro (originally composed in series 1, unpublished)

Antonín Dvořák

Gypsy Songs, Op. 55

My Song Sounds of Love

Hah, How My Triangle Rings Out

The Forest Is Quiet All Around

Songs My Mother Taught Me

The String Is Tuned

Wide Sleeves

Give a Hawk a Cage

The concert will include a CD release ceremony.

Dnešní recitál kromě výběru výhradně tuzemských děl propojuje osobnost básníka Vítězslava Háška (1835–1874). Výrazná osobnost českého básnictví a představitel skupiny májovců je obvykle srovnáván se svým soupeřem Janem Nerudou, kterého nezdárců považujeme za zakladatele moderní české poezie. Při letmém pohledu na jejich dílo se nelze ubránit dojmu, že ačkoliv je Neruda v obecném povědomí daleko více zakotven, Háškov vklad je více než všestranný. Na rozdíl od Nerudovy optiky ryze městského umělce u Háška nacházíme daleko důkladnější a realističtější ponor do dobové jistě rozmanitých rozporů generačních i sociálních, městských i venkovských. Jeho cit pro niterné vystižení této společenské nejednoty je vskutku naturalistickým výrazem srovnatelným s jeho patrně známějším vrstevníkem ěmilem Zolou. Přitom však Háškov dílo nepotlačuje lyrismus a citovost vyvěrající z obrozeneckého romantismu, čímž svým básním propůjčuje jedinečné vyznění.

Nemohly proto zůstat bez povšimnutí hudební skladatelů. Centrálním prvkem tohoto koncertu je zhudebnění (části) sbírky milostných básní *Večerní písně* Bedřichem Smetanou (1824–1884), Antonínem Dvořákem (1841–1905) a Zdeňkem Fibichem (1850–1900). Ačkoliv svou intimitou, prostotou a snad i jistou naivitou odkazují více k romantickým zdrojům Háškova básnického výraziva, strukturálně přímo vybízejí k hudebnímu zpracování. Smetanův drobný cyklus z roku 1879 obsahující výběr pěti básní je jedním z významných příkladů skladatelovy vokální tvorby, ve kterém se spojila lyrická kvalita Háškových veršů s hudební citlivostí Smetany. Je zaměřen na klasický romantický styl s důrazem na dramatické a emocionální vyjádření textu. Smetana často používá složitější harmonické struktury a modulace, jež dodávají jeho písním hlubokou emocionalitu, a má sklon k dramatičtějšímu zpracování textu s důrazem na výrazy a nálady každého slova či verše.

Dvořákovo zhudebnění, jež dnes zazní z nové edice, vznikalo patrně v rozmezí let 1876 až 1882. Mezi třemi opusovými čísly (a jedním nečíslovaným dílem) je celkem dvanáct básní z Háškova cyklu. Dvořák má tendenci být melodicky lyričtější, přístupnější

a často se inspiruje lidovou hudbou. Nelze však přeslechnout také jistou inspiraci dobově populární tvorbou Schuberta a Schumannna, kteří v tomto smyslu působí jako pojící prvek mezi tuzemskými autory. Dvořákovy písně jsou charakteristické bohatými, zpěvnými melodiemi s důrazem na celkovou melodickou linii a zpěvnost, a tedy jednodušší harmonickou strukturou, zdůrazňující lyrickou krásu textu.

Pomyslný mezistupeň tvoří rané dílo *Patery písní*, op. 5, Zdeňka Fibicha, který zhudebnil Hálkovy básně již v roce 1871. Fibichův přístup je charakteristický jeho pečlivým respektem k textu a sledováním struktury a rytmu, což umožňuje přirozený tok hudby a slova. Dynamické změny a výrazové nuance jsou promyšleně využívány k tomu, aby zvýraznily dramatické vrcholy a klidné pasáže textu. Klavírní part v jeho zhudebněních není pouhým doprovodem, ale aktivním partnerem hlasu, který vytváří bohatou a podmanivou atmosféru.

Všichni tři jmenovaní skladatelé tedy přistupují k zhudebnění *Večerních písní* svým unikátním způsobem, avšak zachovávají romantický a emotivní charakter Hálkových básní. Literát však inspiroval i jinými básněmi, což na dnešním programu dokládá provedení skladbičky *Noc byla krásná* (1891) od Josefa Suka. Jeho hudba je často introspektivnější, s jemnými harmonickými posuny. Sukova zhudebnění Hálkových básní přináší nový rozměr české písňové tvorbě a obohacují tradici započatou Smetanou a Dvořákem.

Večer pak doplňují další tři díla, z nichž pouze v krátkosti zmiňme *Po zarostlém chodníčku*. Dvoudílný klavírní cyklus na letošním festivalovém ročníku zazní mnohokrát, nikdy však v tak lyrickém kontextu. Zároveň je pozoruhodná paralela Janáčкова (1854–1928) povšechného hudebního verismu a Hálkova (pozdního) básnického naturalismu. Dodejme, že při vědomí Janáčkových vypravěčských schopností toto provedení získává poněkud unikátní možnost vyznění, třeba dříve nerozpoznané ani zkušenými a znalými posluchači skladatelova (klavírního) díla.

Jiří Čevela

In addition to presenting a selection of exclusively homegrown works, today's recital is also linked together by the poet Vítězslav Hálek (1835–1874). This leading figure in Czech poetry and representative of the Májovci group (the "May School") is usually compared with his contemporary Jan Neruda, who is often considered the founder of modern Czech poetry. A cursory glance at their work cannot, however, avoid giving the impression that, although Neruda is far more entrenched in the general consciousness, Hálek also made an enormously versatile contribution. In contrast to Neruda's perspective of a purely urban artist, in Hálek we find a far more thorough and realistic immersion in the decidedly diverse generational and social, urban and rural, contradictions of his time. His feeling for the inner encapsulation of this social disunity is undoubtedly a naturalistic expression comparable to that of his evidently better-known contemporary Émile Zola. At the same time, however, Hálek's work does nothing to suppress the lyricism and sensibility stemming from Revivalist romanticism, which lends his poems a unique tone.

These poems could not, therefore, go unnoticed by composers of music. The central feature of this concert is the setting to music of (parts) of the collection of love poems *Evening Songs* by Bedřich Smetana (1824–1884), Antonín Dvořák (1841–1905) and Zdeněk Fibich (1850–1900). Although their intimacy, simplicity and perhaps even a certain naivety refer more to the romantic sources of Hálek's poetic vocabulary, their structure directly encourages their musical arrangement. Smetana's small cycle from 1879 containing a selection of five poems is an important example of the composer's vocal work, in which the lyrical quality of Hálek's verses was combined with Smetana's musical sensitivity. It aims at a classical romantic style with an emphasis on the dramatic and emotional expression of the text. Smetana often uses rather complex harmonic structures and modulations, which give his songs a deep emotionality, and he shows a tendency towards a rather dramatic arrangement of the text with an emphasis on the expressions and moods of each word or verse.

Dvořák's setting to music, which is to be heard today in a new edition, was evidently written between 1876 and 1882. The three opus numbers (and one unnumbered work) feature a total of twelve poems from Hálek's cycle. Dvořák tends to be melodically more lyrical and more accessible, and is often inspired by folk music. It is, however, impossible to overlook a certain inspiration from the work of Schubert and Schumann that was popular at the time, who in this sense act as a unifying element among Czech composers. Dvořák's songs are characterised by rich and harmonious melodies with an emphasis on the overall melodic line and harmonies, and thereby a simpler harmonic structure emphasising the lyrical beauty of the text.

A notional stepping stone can be seen in the early work *Five Songs Op. 5* by Zdeněk Fibich, who set Hálek's poems to music in 1871. Fibich's approach is characterised by his meticulous respect for the text and the way in which he follows structure and rhythm to enable a natural flow of music and words. Dynamic changes and expressive nuances are thoughtfully used to highlight dramatic peaks and calm passages in the text. The piano part in his musical setting is not merely an accompaniment, but an active partner to the voice that creates a rich and captivating atmosphere.

We can see that all three of the composers mentioned above approach the setting to music of *Evening Songs* in their own unique way, while retaining the romantic and emotional nature of Hálek's poems. Other poems by the same writer also proved a source of inspiration, however, as can be seen from the performance of the piece *The Night Was Beautiful* (1891) by Josef Suk on today's programme. His music is often more introspective, with subtle harmonic shifts. Suk's settings of Hálek's poems bring a new dimension to Czech songwriting and enrich the tradition begun by Smetana and Dvořák.

The evening is also to feature another three works, however, of which we will give a brief mention just to *On an Overgrown Path*. This two-part piano cycle is to be heard many times at this year's festival, though never in such a lyrical context. There is

also a remarkable parallel between Janáček's (1854–1928) broad musical verismo and Hálek's (late) poetic naturalism. We might add that, knowing Janáček's abilities as a story-teller, this version takes on unique possibilities for nuance, perhaps previously unrecognised even by experienced and knowledgeable listeners of the composer's (piano) work.

Jiří Čevela

Adam Plachetka

Basbaryton

Adam Plachetka, absolvent Pražské konzervatoře a HAMU, pravidelně vystupuje v Metropolitní opeře v New Yorku, ve Wiener Staatsoper a v Národním divadle v Praze. Jeho další operní závazky čítají Royal Opera House Covent Garden, Baden-Baden festival, Carnegie Hall, Deutsche Oper a Deutsche Staatsoper v Berlíně, Teatro alla Scala, Lyric Opera v Chicagu, Opéra de Paris nebo Houston Grand Opera. Na koncertních pódii se objevil v Musikverein ve Vídni a Grazu, ve Wigmore Hall v Londýně, v Usher Hall v Edinburghu, v Herkulově sále v Mnichově, ve Vídeňském Konzerthausu, v Konserthuset ve Stockholmu, v Hollywood Bowl v Los Angeles a v pražském Obecním domě a Rudolfinu. Spolupracoval s Chicagským symfonickým orchestrem, Symfonickými orchestry Francouzského, Bavorského, Rakouského a Českého rozhlasu, Skotským komorním orchestrem, Českou filharmonií, Vídeňskými symfoniky, stockholmskou Královskou filharmonií a Budapest Festival Orchestra. Vystupuje pod taktovkou dirigentů: M. Armiliato, D. Barenboim, M. Jansons, F. Luisi, R. Muti, A. Nelsons, Y. Nézet-Séguin, Ch. Thielemann nebo F. Welser-Möst.

Bass-baritone

Adam Plachetka is a graduate of Prague Conservatory and the Music and Dance Faculty of the Academy of Performing Arts in Prague (HAMU) and performs regularly at the Metropolitan Opera in New York, the Wiener Staatsoper and the National Theatre in Prague. His other opera engagements include the Royal Opera House in Covent Garden, the Baden-Baden Festival, Carnegie Hall, Deutsche Oper and Staatsoper Berlin, Teatro alla Scala, the Lyric Opera in Chicago, Opéra de Paris and the Houston Grand Opera. He has appeared on concert stages at the Musikverein in Vienna and Graz, the Wigmore Hall in London, the Usher Hall in Edinburgh, the Herkules Hall in Munich, the Wiener Konzerthaus, the Konserthuset Stockholm, the Hollywood Bowl in Los Angeles, and the Municipal House and the Rudolfinum in Prague. He has worked with the Chicago Symphony Orchestra, the French, Bavarian, Austrian and Czech Radio Symphony Orchestras, the Scottish Chamber Orchestra, the Czech Philharmonic, the Wiener Symphoniker, the Royal Stockholm Philharmonic Orchestra and the Budapest Festival Orchestra. He has performed under the baton of conductors Marco Armiliato, Daniel Barenboim, Mariss Jansons, Fabio Luisi, Riccardo Muti, Andris Nelsons, Yannick Nézet-Séguin, Christian Thielemann and Franz Welser-Möst.

David Švec

Klavír

Jako klavírista účinkuje s předními českými pěvci, například s Evou Urbanovou, Adamem Plachetkou nebo Kateřinou Kněžíkovou, se kterou v roce 2021 natočil písňové album *Fantasie*. Stále se ale profiluje i jako sólový hráč – nejnovějším počinem je koncertní uvedení a nahrávka Gershwinovy *Rhapsody in Blue* s Jihočeskou komorní filharmonií. Od roku 2011 je ve stálém dirigentském angažmá v Národním divadle v Praze. Zde se za dirigentským pultem představil v desítkách operních i baletních inscenací, řadu titulů nastudoval v české premiéře. V lednu 2022 se stal šéfdirigentem Jihočeského divadla. Jedním z jeho počínů v tomto divadle bylo i scénické provedení Händelova oratoria *Mesiáš* na Otáčivém hledišti v Českém Krumlově, které bylo zaznamenáno Českou televizí a distribuováno do celého světa. Spolupracuje s mnoha českými symfonickými orchestry, jak na koncertních pódii, tak se Symfonickým orchestrem Českého rozhlasu v jeho nahrávacím studiu. Ze zahraničních hostování lze uvést spolupráci s Teatro Liceo v Barceloně, Opéra national de Paris, Opéra de Lyon, Wiener Staatsoper, Theater an der Wien, Glyndebourne Festival, Salzburger Festspiele. Od roku 2017 spolupracuje se Slovinským národním divadlem v Lublani.

Piano

He performs as a pianist with leading Czech singers such as Eva Urbanová, Adam Plachetka and Kateřina Kněžíková, with whom he recorded the album of songs *Fantasie* in 2021. He is, however, still primarily a solo performer – his latest project is a concert performance and recording of Gershwin's *Rhapsody in Blue* with the South Bohemian Chamber Philharmonic. Since 2011, he has had a permanent engagement as a conductor at the National Theatre in Prague, where he has conducted dozens of opera and ballet productions and staged the Czech premiere of numerous titles. He became the chief conductor of the South Bohemian Theatre in January 2022. One of his achievements with this theatre was a stage performance of Handel's *Messiah* oratorio at the Revolving Theatre in Český Krumlov that was recorded by Czech Television and distributed worldwide. He works with many Czech symphony orchestras on concert stages and with the Czech Radio Symphony Orchestra in its recording studio. He has worked as a guest abroad with Teatre del Liceu in Barcelona, Opéra national de Paris, Opéra de Lyon, Wiener Staatsoper, Theater an der Wien, the Glyndebourne Festival and the Salzburger Festspiele. He has been working with the Slovene National Theatre in Ljubljana since 2017.

Bedřich Smetana

Večerní písně

(celý cyklus; na slova Vítězslava Háška)

Kdo v zlaté struny zahrát zná

Kdo v zlaté struny zahrát zná,
jej ctěte víc než sebe,
neboť vás tak Bůh miloval,
že poslal vám ho s nebe.

Hrozné, když Bůh neourodou
a morem trestá přísně;
však ze všech trestů největší,
když národ nemá písně.

Ten národ ještě nezhybnul,
dokud mu věstec zpívá,
a píseň v nebi zrozena
i ve smrt život vlívá.

Nekamenujte proroky

Nekamenujte proroky.
Neb pěvci jsou jak ptáci;
kdo hodil po něm kamenem,
k těm víc se nenavrací.

Soud boží na se národ zve,
jenž pěvce své ctít neví,
a nejstrašnější kletbou jest,
když Bůh odejmul zpěvy.

Jeť srdce pěvců nejčistší
a všeho hněvu prosté,
a co vám zpíval od srdce,
to ve svém srdci noste.

Mně zdálo se

Mně zdálo se: „Bol sestár' už,
a bude s ním už amen,
a slzí – těch už vyteklo,
že vysch' už jejich pramen.“

Tu jsem si zpomněl na Tebe
a duše má se chvěla,
a cosi v ní se ozvalo,
jak by Tě ztratit měla.

A oči mi se zalily,
radost se v pláč mi mění,
a já poznávám s bolestí,
že slzám konce není.

Hej, jaká radost v kole

Hej, jaká radost v kole
a v náručí mít holku!
Pojď, bledý hochu, tančit –
já dám Ti zahrát polku.

Aj, bledý hoch se zachvěl,
jak mráz by mu vjel v oudy,
a po těch bledých tvářích
mu tekly slzí proudy.

Ze svých písní trůn Ti udělám
Ze svých písní trůn Ti udělám
za velkých pěvců příkladem,
za žezlo Ti své srdce dám
a slávu svou za diadem.

Za zákon lásku vyvolám,
svou písní oslavím Tvůj den,
v Tvou duši vleju lásky slasť,
a sladkou touhu ve Tvůj sen.

Ptáčků Ti písně přivolám,
máj nastele Ti k nohoum květ,
a nebes hvězdám rozkaz dám
a v nebe změním celý svět.

A srdce všech Ti podmaním,
ráj vyzpívám Ti z hrobu zpět,
a královnou Tě provolám,
kam šírošířý sahá svět.

Evening Songs

(complete cycle set to words by Vítězslav Hálek)

He Who Can Play the Golden Strings

He who can play the golden strings,
Revere him more than yourself,
For God loved you so much
that He sent him down from heaven.

It is a terrible thing for God to punish
with a plague and a pestilence;
But of all punishments, the worst is
when a nation has no songs.

The nation is not yet perished,
As long the prophet sings to it,
And the song that is born in heaven
pours life even into death.

Do Not Stone the Prophets

Do not stone the prophets.
For singers are like birds;
To those who cast a stone at him,
he shall return no more.

The judgment of God is upon the nation
that does not know how to honor their singers,
and the most terrible curse is
when God takes away their songs.

The heart of singers is purest,
and free from all anger,
and what he sang to you from his heart,
you shall bear it in your hearts.

I Once Dreamed

I once dreamed
“he grew old” and will soon be gone,
so many tears have flown,
that their fountain has dried out.

I thought of you,
my soul trembled,
and something in it made a sound,
as if it were to lose you.

And my eyes watered,
and my joy turned to weeping,
and I know in pain
there is no end to my tears.

Oh, What Joy When Dancing

Oh, what joy when dancing
to have a girl in your arms!
Come on, pale boy, dance –
I'll have the band play a polka for you.

The pale boy shuddered,
as if frost has bit his limbs,
and streams of tears
ran down his pale cheeks.

I'll Build You a Throne from My Songs

I'll build you a throne from my songs
with great singers as my role models,
I'll give you my heart as a scepter
and my glory for a diamond.

I will declare love to be my law,
I will celebrate your day with my song,
I will pour the joy of love into your soul,
and sweet longing into your dream.

I will summon the song of birds,
I will make May lay blossom at your feet,
and to the stars of heaven I command
and turn the whole world into heaven.

And I will conquer all hearts for you,
I will sing of paradise for you from grave,
and proclaim you the queen
throughout the whole wide world.

Antonín Dvořák

Večerní písně, op. 3, 9, 31

(celý cyklus; na slova Vítězslava Háška;
v nové edici vydavatelství Bärenreiter, 2024)

(op. 3)

Ty hvězdičky tam na nebi

Ty hvězdičky tam na nebi,
to veliké jsou světy;
a já bych jenom věděl rád,
jaké tam tvory vsety.

Zda také někdo odtamtud
se k nám sem dolů dívá,
a jestli tam, jako zde já,
o lásce písně zpívá.

Mně zdálo se

Mně zdálo se, žeš umřela;
slyšel jsem zvonit hrany,
a pláče bylo, kvílení
a nářku na vše strany.

Tak divně Ti tam ustlali!
Na hrob Ti kámen dali,
a abych na něj napsal verš
mne vlídně požádali.

Ó lidé, lidé z kamene,
zde srdce mé si mějte,
a co jsem ještě nezpíval,
to do kamene vřejte.

Mé lásce jste nevěřili
a zhrdli mými slovy,
když bude kámen mluvit k vám,
snad vám to lépe poví.

Já jsem ten rytíř

Já jsem ten rytíř z pohádky,
jenž hrdě vyjel do světa,
abych tu pannu uviděl,
jež jako růže vykvétá.

O ní šla věst: kdo spatří ji,
ten s kletbou prý to odnese,
buď že se v kámen promění,
buď že mu srdce vyrve se.

I myslil jsem si u sebe:
Snad přec jen někdo vyjmutý!
A vyjel jsem a za ten hřích
teď v zpěváka jsem zakletý.

Když Bůh byl nejvíc rozkochán
Když Bůh byl nejvíc rozkochán,
tu lidské srdce stvořil,
a pak na věčnou památku
v ně svoji lásku vložil.

A když pak na něm utkvělo
to oko jeho věští,
radostí až se rozplakal,
když viděl vše to štěstí.

Leč při tom pláči do srdce
se jedna slza vkradla,
jako ta rosa v kalíšek,
a na samé dno padla.

A proto láska velký bol,
leč bol tak sladký, milý,
že škoda srdcí nastokrát,
jež bol ten necítily.

A proto láska štěstí půl
a polovic je muka,
leč když se slza rozvlíní,
tu leckdy srdce puká.

(bez op. čísla)

Tak jak ten měsíc
Tak jak ten měsíc v nebes báh
tak láska v srdce vchází,
a tajný bol a tichý žal
ji v chůzi doprovází.

A co dřív člověk netušil,
v tom šerém světle spatří,
a tajný bol a tichý žal
se divně v písni sbratří.

Leč mnohá též se bouře zlá
v ubohém srdci shlukne,
a než ji v písni vysloví —
jak mnohé srdce pukne!

(op. 9)

Umlklo stromů šumění

Umlklo stromů šumění
a lístek sotva dýše,
a ptáček dřímá krásný sen
tak tichounce, tak tiše.

Na nebi vzešlo mnoho hvězd
a kolem je tak volno,
jenom v těch řadrech teskno tak
a u srdce tak bolno.

Ve kvítků pěkný kalíšek
se bílá rosa skládá –
můj bože, a ta rosa též
se v moje oči vkrádá.

Přilítlo jaro zdaleka

Přilítlo jaro z daleka
a všude plno touhy,
vše tlačilo se k slunci ven,
že snilo sen tak dlouhý.

Vylítly z hnízda pěnkavy
a drobné děti z chýše,
a pestré kvítí na lukách
přesladkou vůni dýše.

Z větví se lístek tlačí ven,
a ptáčkům z hrdla hlásky,
a v řadrech v srdci mladounkém
tam klíčí poupě lásky.

(op. 31)

Když jsem se díval do nebe

Když jsem se díval do nebe
skrz ty hvězdičky zlatý,
mně zdálo se, žeš světice
a já že anděl svatý.

Tu vzal jsem harfu do ruky
a písňě tobě zpíval,
že písňě svatých umlkly
a každý k nám se díval.

Ba sám Bůh Otec na chvíli
v svých tvůrčích plánech stanul,
a zdá se mi, že po tváři
mu slzný démant kanul.

Vy malí, drobní ptáčkové

Vy malí, drobní ptáčkové,
vy zpěvosnivi spáči,
zda vzpomene si který z vás,
že já umírám v pláči?

Měsíčku, postuj na nebi,
bych potěšil se v tobě;
mé lásky žár je vychladlý,
my hodíme se k sobě.

Poslední plamen usíná,
mně zbývají jen slova:
a přec bych vše zas rozdmýchal,
bych nešťastným byl znova.

Jsem jako lípa košatá
Jsem jako lípa košatá,
když oděje se k svátku:
ty krásná růže májová,
pojď sem, do mého chládku.

Zde vůní dýše každý list,
zde bzučí včelek roje,
večer sem letí ptáčekové,
to myšlénky jsou moje.

Ty odletují daleko,
jak od domova děti:
však Ty-li ke mně zasedneš,
již více neodletí.

Vy všichni, kdo jste stínění
Vy všichni, kdo jste stínění,
již pojďte, pojďte ke mně,
zde složte s beder útrap
tíž a zapomeňte jemně.

Já lásky říš zde založil,
kde druh se k druhu vine,
a vše, co má kdo na srdci,
to v pěkných písních plyne.

Zde nezná soka závistník,
zde řeč jak píseň sladká,
zde lev je krotký beránek
a dravci holoubátka.

Zde léky všechněm útrapám,
zde srdce věčně mládne,
zde neopadá růže květ,
a nepřátelství žádné.

Ten ptáček

Ten ptáček, ten se nazpívá,
jak by byl píseň živá;
ba kdo v svém srdci lásku má,
nedivte se, že zpívá!

A ptáček ten tak od srdce
a k srdci mluvit umí,
že div by člověk neplakal,
když srdcem porozumí.

Ba často mně to připadá,
že jsem mu druhem v lkání,
neb i ty moje písně jsou
jen jemné naříkání.

Evening Songs, Op. 3, 9, 31

(complete cycle set to words by Vítězslav Hálek;
in a new edition published by Bärenreiter, 2024)

(Op. 3)

The Stars That Twinkle in The Sky

The stars that twinkle in the sky
are massive worlds;
and I'd just like to know,
what creatures live there.

Whether any one from there
is looking down on us,
and if anyone there
sings the songs of love, as I do here.

I Dreamed Last Night

I dreamed that you were dead;
I heard the bells toll,
and there was weeping, wailing
and crying on every side.

So strangely did they lay you there!
They put a stone on your grave.
they asked me
to kindly write a verse on it.

O people, you people of stone,
Here is my heart,
and engrave in stone
what I have not yet sung.

You have not trusted my love
and despised my words,
when the stone speaks to you,
perhaps it will tell you better.

I Am the Fairy-tale Knight

I am the fairy-tale knight,
who rode so proudly out into the world,
to see the maiden,
who blossoms like a rose.

There was a rumor about her: whoever sees her,
they say, shall be cursed,
turned to stone,
or their heart shall be torn out.

And I thought to myself:
There must be a chosen one!
And I rode out and for this sin
I am now cursed to be a singer.

When God Was in a Happy Mood

When God was in a happy mood,
he made the human heart,
and then, in eternal memory,
He put His love in it.

And then when the eye of his divination
was impressed upon him,
he wept of joy,
when he saw all the happiness.

But as he wept
one tear crept into his heart,
like dew in a cup,
and fell to the very bottom.

And thus love is so much pain,
the pain so sweet and dear,
that we pity all the hearts
that have never felt the pain.

A half of love is happiness
and the other half is torment,
but when the tear is shed,
the heart is often broken.

(without opus number)

Like the Moon

Just like the moon in the vault of heaven,
so love enters the heart,
and secret pain and silent sorrow
accompany it in its walk.

And what one did not perceive before,
they now see in the dim light,
and secret pain and silent sorrow
strangely merge in song.

But many a fierce storm
gathers in the poor heart,
and before it's expressed in a song —
oh, how many hearts break!

(Op. 9)

The Soughing of the Trees Has Ceased

The soughing of the trees has ceased
and the leaves scarcely breathe,
and the little bird dreams a beautiful dream
so softly, so quietly.

Many stars have risen in the sky
and all around is free,
only in this breast is such sorrow
and near the heart such pain.

Into the beautiful chalice of the flowers
white dew is gathering—
my God, and that dew too
is creeping into my eyes.

The Spring Came Flying from Afar

The spring came flying from afar
and everywhere was full of longing,
everything pushed towards the sun,
for it had dreamed such a long dream.

Chaffinches flew from their nests
and small children from their huts,
and the colorful flowers in the meadows
breathed a most sweet fragrance.

From the branches, leaves push forth,
and from the throats of birds, their songs,
and in the young heart,
a bud of love is sprouting.

(Op. 31)

Visions of Heaven I Fondly Paint

When I looked up to the heaven
through those golden stars,
it seemed to me that you were a saint
and I a holy angel.

Then I took the harp in my hand
and sang songs for you,
as the songs of the saints fell silent
and everyone looked at us.

Even God the Father for a moment
paused in his creative plans,
and it seems to me, it seems to me,
that a diamond teardrop fell down his face.

This I Would Ask Each Tiny Bird

You small, little birds,
you sweet-singing sleepers,
does any one of you remember
that I am dying in tears?

Oh moon, pause in the sky,
so I may find solace in you;
the flame of my love has cooled,
we match each other well.

The last flame is fading away,
and I have only words left:
and yet I'd rekindle everything,
so I could be miserable again.

Like a Linden Tree I Am

I am like a linden tree
when it dresses for the festival:
you beautiful May rose,
come here, into my shade.

Here every leaf breathes fragrance,
here the hum of bees abounds,
in the evening, little birds fly here,
those are my thoughts.

They fly far away,
like children from home:
but if you sit by me,
they will never fly away again.

All Ye That Labour, Come to Me

All ye that labour,
come to me,
here, lay down the burden of your troubles
and forget them gently.

I have founded a realm of love here,
where everyone embraces one another,
and whatever weighs upon the heart,
flows sweetly in songs.

Here, no envy knows a rival,
here, speech is as sweet as song,
here the lion is a tame lamb,
and predators are like doves.

Here are cures for all troubles,
here hearts stay forever young,
here roses never wither,
and no enmity exists.,

All Through the Night a Bird Will Sing

All through the night a bird will sing,
as if it were a living song;
and if one carries love in their heart,
don't be surprised they sing!

And that little bird knows how to speak
from the heart to the heart,
and it seems one could almost weep
when they understand with their heart.

Yes, often it seems to me,
that I am its companion in weeping,
for my songs too
are but gentle lamentations.

Josef Suk

Noc byla krásná

(ze sešitu Tři písně na slova Vítězslava Háška)

Noc byla krásná, průhledná –
až v nebe vidět bylo;
ten zpěv, ta vůně a ten šum
až srdce okouzlo.

Ó žel, že nejsi přítomná,
bys slyšela si se mnou,
jak všechno, všechno kolkolem
řeč rozpráví tak jemnou.

Jak celý vesmír jeden zpěv,
jenž z všeho-řader řine,
jak slaboučký to ohlas jen,
co z lidských srdcí plyne.

The Night Was Beautiful

(from Three Songs Set to Words by Vítězslav Hálek)

The night was beautiful, so transparent –
that you could see the sky;
the singing, the smell, the sound,
it was so enchanting.

Oh, I wish you were here,
to hear with me,
how everything around
speaks so softly.

How the whole universe sings one song,
from all the breasts of the world,
and how faint is its echo coming,
from the hearts of men.

Zdeněk Fibich

Patero písní z Večerních písní, op. 5
(celý cyklus; na slova Vítězslava Háška)

Umiklo stromů šumění
Umiklo stromů šumění,
a lístek sotva dýše,
a ptáček dřímá krásný sen
tak tichounce, tak tiše.

Na nebi vzešlo mnoho hvězd,
a kolem je tak volno,
jenom v těch nadrech teskno tak
a u srdce tak bolno.

Ve kvítků pěkný kalíšek
se bílá rosa skládá –
můj bože, a ta rosa též
se v moje oči ukrádá.

Na nebi plno hvězdiček
Na nebi plno hvězdiček,
jak z jara sedmikrásky;
ba na tom božím světě zde
má vše svou mluvu lásky.

Fialka plná vůně jest,
kalíšek rosou máčí,
a slavík ten se nazpívá,
div hrdélko mu stačí.

Na nebi plno hvězdiček
v velebném světě kráčí,
a lidé tady na zemi
ti zpívají a pláčí.

Ty dívko zvláště líbezná
Ty dívko zvláště líbezná,
již v světě rovné není,
mně v Tobě se zalíbilo
a Ty's mé potěšení.

Ty's čistá, jak ta rosička,
co ráno s nebe splývá,
a jemná, jak ta hrdlička,
když tu svou píseň zpívá.

Ty's pěkná jako lilium,
jež vůní odívá se,
a vznešená's jak dennice,
když vzchází – rozdnívá se.

Tvé oko krásné jezero
Tvé oko krásné jezero,
jež v šeru tam se houpá;
v něm nočních světél milá zář
s modrým se nebem koupá.

A čisté jako křišťál je,
v něm vidět je až na dno –
leč hloub kdo do něj nahlídne –
ten utone v něm snadno.

Přilítlo jaro z daleka

Přilítlo jaro z daleka,
a všude plno touhy,
vše tlačilo se k slunci ven,
že snilo sen tak dlouhý.

Vylítly z hnízda pěnkavy
a drobné děti z chýše,
a pestré kvítí na lukách
přesladkou vůni dýše.

Z větví se lístek tlačí ven
a ptáčkům z hrdla hlásky,
a v řadrech v srdci mladounkém
tam klíčí poupě lásky.

Five songs from Evening Songs, Op. 5

(complete cycle; set to words by Vítězslav Hálek)

The Rustling of the Trees Fell Silent

The rustling of the trees fell silent,
and the leaf barely breathes,
and the bird slumbers a beautiful dream
so silently, so softly.

Many stars have risen in the sky,
and all around feels so free,
it is just that I feel such loneliness in my chest
and the heart is so sore.

In a pretty cup of flowers
drops of white dew are gathering –
my God, and the drops
they creep so slowly into my eyes, too.

In a Sky Full of Stars

In a sky full of stars,
like daisies in the spring;
and in the God's world down here
everything has its own language of love.

The violet is full of fragrance,
its cup is soaked with dew,
and the nightingale sings,
with all his tiny might and power.

The sky is full of stars,
traveling in a splendid world of sublime beauty,
and the people here on earth
they sing and they cry.

You Special Lovely Girl

You special lovely girl,
there is no one equal in the world,
I fell in love with you
you're my delight.

You're as pure as the dew,
that falls from the sky in the morning,
and soft as a dove,
when it sings its song.

You're as pretty as a lily,
that wears its fragrance,
and noble as the morning star,
when it rises and begins to shine.

Your Eye Is a Beautiful Lake

Your eye is a beautiful lake,
wobbling in the darkened distance;
in it, the night lights' sweet glow
bathing with the blue sky.

And clear as crystal,
you can see all the way to the bottom –
but those who can see all the way down to its depths –
they will drown in it easily.

Spring Has Come from Afar

Spring has come from afar
and everywhere it is full of longing,
everything pushing out towards the sun,
for having dreamt such a long a dream.

Finches flew from their nests
and tiny children from the hut
and the colourful flowers in the meadows
emanating the sweet smell.

Leaves are pushing out from branches,
while birds are singing songs of love,
and in the chests with young hearts
there sprouts the bud of love.

Antonín Dvořák

Cigánské melodie, op. 55

Má píseň zas mi láskou zní

Má píseň zas mi láskou zní,
když starý den umírá;
a chudý mech kdy na šat svůj
si tajně perle sbírá.

Má píseň v kraj tak toužně zní,
když světem noha bloudí;
jen rodné pusty dálnou
zpěv volně z řader proudí.

Má píseň hlučně láskou zní,
když bouře běží plání;
když těším se, že bídy prost
dlí bratr v umírání.

Aj! Kterak trojhranec můj

Aj! Kterak trojhranec můj přerokozkošně zvoní,
jak cigána píseň, když se k smrti kloní!
Když se k smrti kloní, trojhran mu vyzvání.
Konec písni, tanci, lásce, bědování.
Konec písni, tanci, lásce, bědování.

A les je tichý kolem kol

A les je tichý kolem kol,
jen srdce mír ten ruší,
a černý kouř, jenž spěchá v dol,
mé slze v lících, mé slze suší.

Však nemusí jich usušit,
necht' v jiné tváře bije.
Kdo v smutku může zazpívat,
ten nezhyne, ten žije, ten žije!

Když mne stará matka

Když mne stará matka zpívat učívala,
podivno, že často, často slzívala.
A teď také pláčem snědé líce mučím,
když cigánské děti hrát a zpívat učím!

Struna naladěna

Struna naladěna, hochu, toč se v kole,
dnes, snad dnes převysoko, zejtra, zejtra, zejtra zase dole!
Pozejtří u Nilu za posvátným stolem;
struna již, struna naladěna, hochu, toč, hochu, toč se kolem!

Široké rukávy

Široké rukávy a široké gatě
volnější cigánu nežli dolman v zlatě.
Dolman a to zlato bujná prsa svírá;
pod ním volná píseň násilně umírá.
A kdo raduješ se, tvá kdy píseň v kvěť,
přej si, aby zašlo zlato v celém světě!

Dejte klec jestřábu

Dejte klec jestřábu ze zlata ryzého;
nezmění on za ni hnízda trněného.
Komoni bujnému, jenž se pustou žene,
zřídka kdy připnete uzdy a třemene.
A tak i cigánu příroda cos dala:
k volnosti ho věčným poutem, k volnosti ho upoutala.

Gypsy songs, Op. 55

My Song Sounds of Love

My song resounds, a psalm of love,
when day begins to fade,
and when the moss and withered grass
secretly drink in pearls of dew.

My song resounds full of wanderlust
in the green of lofty forests,
only on the puszta's wide plains
can I sing out happily.

My song is also full of love,
as storms rage across the heath;
when the breast of my friend heaves,
as he takes his last breath!

Hah, How My Triangle Rings Out

Hah, how my triangle rings out in splendor,
...as a gypsy's song when his death comes near!
When his death comes near, the triangle rings.
No more song, no more dance, no more love, no more
lamentation.
No more song, no more dance, no more love, no more
lamentation.

The Forest Is Quiet All Around

The forest is quiet all around,
my heart beats so fearfully;
the black smoke sinks ever deeper
and dries the tears on my cheek.

Ah, my tears do not dry,
you must seek out other cheeks!
He who can praise his pain in song,
will not curse death.

Songs My Mother Taught Me

When my old mother taught me songs to sing,
tears would well strangely in her eyes.
Now my brown cheeks are wet with tears,
when I teach the children how to sing and play!

The String Is Tuned

The string is tuned!
Come and join the round dance, lad!
Be happy today! But what of the morrow?
Sad tomorrow – it was ever thus!
Next day on the banks of the Nile,
at the table of our fathers,
the string is tuned,
hasten to the dance and mingle!

Wide Sleeves

Wide sleeves and wide pants
the gypsy feels freer than when dressed in silk and gold!
Yes! The golden dolman constricts his breast,
smothers the happily wandering strains of his free song.
He who feels true joy when these songs resound,
wishes that all gold should vanish from the face of the earth!

Give a Hawk a Cage

Give the hawk a cage of pure gold;
he shall not exchange it for a nest of thorns.
If the wild foal can race across the heath,
he'll find no pleasure in bridle and reins.
And so the nature has given something to the gypsy:
bound him to freedom with an eternal bond.

